

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

581

פסוֹז תשפ"ה

היא העזה לדרוך בפתח ביתו של 'נאצי'. ולא נאצי רגיל, כי אם המפקד הנאצי האזורי...

בראותו אותה הוא אמר רק מילה אחת: "יהודיה!". רגליה של הנערה הצעירה נתקפו ברעד בלתי נשלט, והיא נשענה על הקיר, כדי לא ליפול.

- "הצלה את מבקשת..."

הוא צחק כאילו שמע זה עתה את אחת הבדיחות היותר מבדחות בחייו בעודו מהרהר בליבו: "יהודיה טיפשה. את כל הדרך עשתה - בשביל לתת לילסיים את העבודה בקלות".

מוחה של הנערה התרוקן כליל. מעולם לא היה מלאך המוות קרוב כל כך ומאיים כל כך. יכולה היתה לשמוע את קול נשיפותיו ולהבחין בהבל היוצא מפיו.

פתאום הפסיק הנאצי לצחוק ופניו הרצינו. "איך נכנסת לכאן?", שאל.

בלי מילים הצביעה לפניו על השביל הראשי המוליך הביתה.

- "הכלבים לא נבחו אפילו?"

- "הכלבים???" רק כעת הבחינה בעשרות כלבי 'רוטוילר' ו'אמסטף' גרמניים המשוטטים בחצר. אילו היתה מבחינה בהם קודם לכן - לא היתה מעיזה להיכנס.

הנאצי צמצם מבטו ושתק. ההתרחשות העל טבעית הדהימה אותו. הכלבים שלו מאולפים מספיק כדי לקרוע לגזרים כל זר המנסה להתקרב פנימה. 'היתכן כי לנערה שלפניי כוחות כישוף ושליטה שלא מן העולם הזה?!' - הרהר בליבו.

רעיון מבריק עלה בדעתו לפתע. "הישארי כאן למשך הלילה הקרוב, ובבוקר תצאי שוב דרך השביל הראשי. אם שוב לא יפגעו בך הכלבים לרעה, אגן עליך במשך כל זמן המלחמה!"

הלילה היה ארוך וכרה של הנערה הוספג בדמעות שלישי. מראות בלהה הצטיירו מול עיניה - הנה היא הולכת בשביל הסלול והכלבים מתנפלים וקורעים את בשרה לחתיכות

**וְאָלוֹ לֹא הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרִי אָנוּ וּבְלֵילָנוּ וּבְלֵי
בְלֵילָנוּ מִיַּשְׁעֵי בְּרִים הֲיֵינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם
(הגדה של פסוֹז)**

השר של האומה המצרית בשמיים נקרא 'רהב', שם המסמל יותר מכל את ההגדרה של המצרים: 'שחצנות וגאווה'. וכמו כן, מלך מצרים ששמו 'פרעה' - לא לחינם נקרא בשם זה, כי שמו מורכב מהאותיות פה-רע, על היותו מדבר דיבורים המבטאים את ההתעלמות מהנוכחות של הקב"ה ומההשפעה האלוקית על מציאות החיים, והוא עומד ואומר למשה רבנו: "מי ה' אשר אשמע בקולו" - "מי הוא שיגיד לי מה לעשות?" וכן "לא ידעתי את ה'". - עפרא לפומיה!

יתירה מזאת, פרעה מדבר את דברי השחצנות הללו על אף שמשה רבנו מתייצב לפניו באורח נס באופן שאינו מוסבר בשום דרך טבעית! שהרי עשרות חיות טרף מאולפות הגנו על פרעה - כמבואר ב'ילקוט מעם לועז' - ומשה ואהרן עוברים דרכם מבלי שיגעו בהם לרעה. נס כזה היה מצליח לגרום להתפעלות אפילו לנאצי הגדול ביותר, אך פרעה שהגדרתו שחץ וזוהי מהותו - אינו מתפעל מכך כלל.

בשחצנותו זו השתנה פרעה מרשעים גדולים אחרים, כפי שניזכר לראות במעשה דלהלן שסיפר הרה"ג רבי **מנחם שטיין** שליט"א.

הרבנית סרנא, אשתו של רבי **חיים סרנא** זצ"ל, ראש ישיבת חברון בגאולה, היתה ניצולת שואה. נס הצלתה ממלתעות החיה הנאצית היה מופלא. היא סיפרה שתוך כדי המלחמה, במהלך אחד הניסיונות למלט את נפשה מהנאצים הארורים, ימ"ש, בעודה בורחת ומחפשת קורת גג על מנת להסתתר בה - רואה היא מרחוק וילה בודדת, נשימותיה היו כבדות כשנקשה על הדלת: "אנשים טובים הצילו אותי!" בכתה ודפקה, מקווה לפגוש ב'בני אדם' בתוך המהומה החייתית שסביבה. לבסוף נפתחה הדלת. האיש שלפניה היה לבוש בגדי בית קלים ולא מדים, אך שפמו המזדקר והמבט הכחול והקר שנעץ בה, לא השאירו מקום לאשליה.

חתיכות. הנה הם מלקקים את הדם. שלום לך עולם. שלום לכן תכניות העתיד...

השחר עלה ומצא אותה טרוטת עיניים. מטוהרת. מוכנה לכל אשר ישית עליה מלכו של עולם - ועם זאת כמהה לחיות. אנשים רבים עצרו את נשימתם כשעמדה בפתח, מוכנה לצאת למצעד המוות הפרטי שלה. הם הציצו מן החלונות ומן החדרים, נכונים למחזה המתוכנן של קריעתה לגזרים.

היא החלה לצעוד - ושום כלב לא זע ממקומו. באצילות התקדמה במהלך השביל, שומרת על קצב הליכה רגיל, לא מהיר מידי ולא איטי מידי. קדימה, קדימה. בלי לחשוב. רק כשהגיעה לשער התירה למעין הדמעות לנבוע מעיניה.

המפקד הנאצי עמד נדהם, וכפי שהבטיח דאג לה לשמירה עד סיום המלחמה...

* * *

לבעלי החיים אין בחירה משל עצמם, אלא הם יד ארוכה של האלוקים. חז"ל מבארים את הפסוק: 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו' (משלי טו, טז), שהכוונה היא שאפילו בעלי החיים, היתושים והמעופפים למיניהם אינם פוגעים לרעה באדם כאשר הוא רצוי לפני הבורא.

בחורים אמריקניים שנסעו להרים בקיץ, פנו ובקשו מרבי **משה פיינשטיין** צ"ל להצטרף אליהם, כדי שישפיע עליהם מרוחו, והוא הסכים להצטרף. באותו מקום נופש רחשו אלפי יתושים ומעופפים שונים ואף בחור לא העז לצאת מחדרו ללא שמרן על פרצופו משחה לבנה ע"מ לדחות אותם. לפתע הבחינו הבחורים בתופעה מיוחדת - רבי משה ישב בחוץ וכתב תשובות בהלכה, שום משחה לא היתה מרוחה על פניו, ובאורח פלא אף יתוש לא התקרב אליו!

אחד מהם הרהיב עוז ושאל: "ילמדנו רבנו, כיצד זה שאנו מתגרדים ללא הרף, למרות המשחה ואילו הרב יושב ואף יתוש אינו עוקץ אותו?"

נענה רבי משה ואמר ברכות: "הבא לי ילקוט שמעוני על ספר משלי", עלעל בו וציטט על הפסוק: 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו' (משלי טו, טז) 'גם אויביו... לרבות מזיקי ביתו, כגון פרעושים, זבובים ויתושים' (פרק טז רמז תתקנד). לאחר מכן הוסיף בענווה ובפשטות: "נראה שהיתושים משלימים איתי כיון שהבורא רוצה בי".

* * *

על דרך יסוד זה - שלבעלי חיים אין בחירה משל עצמם - מבאר ה'אור החיים' הקדוש את עצתו של ראובן במכירת יוסף: ויכוח התנהל בין ראובן ובין אחיו, האם יוסף חייב בדיון או לא, ואם ראוי לפסוק עליו דין רודף מחמת שהביא דיבת האחים רעה לפני אביהם. עמד, אפוא, ראובן והציע: "וידינו

אל תהי בו" (בראשית לז, כז) - אנחנו בעלי בחירה. ויתכן שיש לנו בתת מודע כוונות נסתרות ואנו נוגעים בדבר, נשליך אותו אם כן לבור מלא בנחשים ונתבונן במתרחש עמו. ומאחר שנחשים אינם בעלי בחירה, אם יכישו אותו - אות הוא שהוא בר קטלא, ואם לא - הוא נקי. ואמנם כשהשליכו את יוסף לבור והנחשים לא נגעו בו, הבינו כי מדובר באדם טהור. כיוצא בכך ביאר '**האלשיך**' הקדוש לגבי דניאל. השרים קנאו בו, אולם המלך אהבו. כדי להכריע בענין החליט המלך לזרוק אותו לגוב האריות, מבלי שידם תהיה בו, ואכן האריות לא פגעו בדניאל בגוב האריות.

נמצא, אפוא, שאפילו גויים גמורים מכירים בכך, שכאשר חיות רעות אינן פוגעות באדם - אות הדבר שהוא רצוי לפני המקום ברוך הוא. כולם - לבד מפרעה הרשע. כששומע פרעה את בקשת משה: "שלח את עמי ויעבדוני במדבר" (שמות ט, טו) הוא אינו מתפעל מכוחו הנורא של משה, ובפיו הרע הוא אף עומד ומצהיר: "לי יאורי ואני עשיתיני" (יחזקאל כט, ג).

שחץ ורהב אלו הם עיקר קליפת מצרים - אך הם אינם קיימים רק במצרים! תחושה זו של אנוכיות ואגוצנטריות, המניחה את האדם במרכז, ומשעבדת לרצונו את כל העולם, היא כוח הרסני המכלה עד היום כל חלקה טובה. תפיסת עולם זו מופיעה כסיסמא וכאידיאולוגיה של מפלגות השמאל: 'האדם במרכז', 'זכות הפרט' וכו', וכוללת סגידה לעולם הנוחיות, הנהנתנות והחומרנות.

תחושות אלו מפריעות לקבלת עול מלכות שמים ומסמאות את עיני האדם מכל גילוי אלוקי! וכך הוא אינו מוכן להודות בכך שיש נברא - יש בורא, שהוא נוצר - יש יוצר, שהוא מונשם - יש מנשים... הוא יודע שידיעות אלו יחייבו אותו - שהרי אם יש בורא, יש גם מטרה לעולם, ואם ישנה מטרה מחובתו להוציא אי אלו אביזרים מתוך הבית, להסכים לטיפול בארונותיו האישיים ולפעמים גם לשינוי סדרי החיים המתוכננים - לכן אינו מוכן אפילו לבוא לסמינר ולקבל הוכחות לענין. הוא גאה מכדי שיאות להיכנע לכך. 'עבדא בהפקרא ניחא ליה', הוא עבד ליצרים שלו ומבקש להמשיך גם הלאה לחיות בהפקרות, ולפיכך הוא הולך בדרכי פרעה, ה'מזהה' מראש את ה'סכנה' ומתכחש למציאות ה', ובראותו את הניסים והנפלאות המתגלים למול עיניו, הוא נותר אדיש ואומר: "לא ידעתי את ה'", "מי ה' אשר אשמע בקולו".

[מתוך הגדה של פסח - 'דורש טוב']

שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם (הגדה)

'מצוינים', כלומר: בולטים בשוני, נבדלים. כולם ראו שהם עם אחר, שאינם ככל המצרים. הלבוש שלהם היה לבוש יהודי.

* * *

הרה"ג רבי **גואל אלקריף** שליט"א מביא סיפור מופלא על כוחה של התגברות אחת מול סחף, על שמירת הלבוש היהודי, סיפור שמגיע אלינו מוונצואלה הרחוקה. בוונצואלה אין, כמעט, בחורי ישיבה, ונדיר לראות שם יהודי במראה חרדי. בחור ישיבה אחד שהתגורר שם, היה מקפיד ללכת עם כובע וחליפה ברחוב. הוא לא שינה לבושו וקידש בכך שם שמים. יום אחד כשהלך ברחוב, פגש אותו סטודנט יהודי ושאל אותו לפשר מראהו החרגי. הבחור הסביר לו שהוא לומד בישיבה, וזהו הלבוש של יהודים בני תורה. הסטודנט לא הכיר את המושג 'ישיבה', ואפילו לא ידע מהי התורה. במשך שעה וחצי דברו השניים. בחור הישיבה הסביר, שהלבוש יוצא הדופן הוא לבוש מכובד, כמו שמתאים לבן של מלך, והרי כל יהודי הוא בן של מלך מלכי המלכים. "נשיא ארצות הברית", הוא סיבר את אזנו של הסטודנט, "לא ילבש בגדים מוזנחים ועלובים, נכון? אתה רואה אותו מופיע תמיד עם מלבוש מכובד. גם אני, כבן ישיבה, הולך עם בגדים מכובדים - עם חולצה לבנה, חליפה וכובע".

"איפה נמצאת הישיבה?", שאל אותו סטודנט.

- "בליקווד שבארה"ב".

לא עבר זמן רב, עד שהסטודנט החליט לנסוע לליקווד, לבדוק מקרוב את הישיבה המסקרנת הזאת. אזרח של וונצואלה שבדרום אמריקה, זקוק לויזה כדי להיכנס לארצות הברית. לאותו סטודנט היתה ויזה, והוא הגיע למעבר הגבול, אבל לא שם לב שפג תוקפה של הויזה שלו. השוטרים בצד האמריקני של הגבול התייחסו אליו בחומרה, כאילו רצה להיכנס לארצות הברית במרמה. הגיע שוטר כושי עם ניידת, הורה לו להיכנס, והתחיל לנסוע. עמדו לגרש אותו בחזרה לאמריקה הדרומית. בדרך פנה אליו השוטר, ושאל: "למה באת לארצות הברית?" אמר לו: "באתי ללמוד בישיבה".

- "באת לישיבה??".

משהו לא ברור קרה פתאום. השוטר עצר את הניידת לרגע, ואחר כך התחיל לנסוע לכיוון ההפוך.

"היי, לאן אתה לוקח אותי?", הסטודנט נבהל. אולם פניו של השוטר הכושי שידרו אהדה, ולמרבה ההפתעה הוא אומר: "אני לוקח אותך לעו"ד מסויים. תשלם לו אלף דולר, והוא יוכל לארגן לך ויזה באופן מיידי, במקום".

עלה אותו סטודנט לעורך הדין, שילם לו, וקיבל ויזה. השוטר בינתיים חיכה לו למטה בניידת.

"בוא חביבי", אמר השוטר, "אני עכשיו מונית ספיישל בשבילך, אני אסיע אותך בניידת עד תחנת הרכבת. אביא אותך לרכבת שתיקח אותך לליקווד".

הסטודנט היה מלא הכרת הטוב, אבל גם מבולבל מאד: "אני מודה לך מאד על כל העזרה, אבל אפשר לשאול משהו? מה קרה שהחלטת, פתאום, לא לגרש אותי, ועוד לעזור לי כל כך הרבה?".

"תשמע סיפור, אבל סיפור חזק", אומר השוטר. הוא סיפר על תיק ש'תפרו' לאשתו. העלילו עליה עלילה וחייבו אותה לשלם אלפיים דולר. מאחר שלא היה באפשרותם לשלם את הסכום הזה הכניסו אותה לכלא. זמן מה אחר כך, הלך אותו שוטר ברחוב, וראה חסיד סאטמאר יוצא מחנות עם תיק. פתאום הגיח בסערה בריון, ומול עיניו של השוטר, התנפל על החסיד וחטף ממנו את התיק. החסיד התחיל לצעוק, ולרדוף אחרי השודד, אבל השודד היה הרבה יותר מהיר ממנו. לא היה לו סיכוי מולו. השוטר, לעומת זאת, היה בכושר טוב. הוא רדף אחרי השודד, תפס אותו, השכיב אותו על המדרכה והזמין ניידת. הוא החזיר את התיק לחסיד.

החסיד היה נרגש. הוא הודה לשוטר במילים חמות, וסיפר לו שבתיק היה סכום כסף גדול מאד.

"אין צורך להודות", אמר השוטר, "רק עשיתי את עבודתי".

"הצלת אותי", אמר החסיד, "ואני רוצה להכיר לך טובה. לא רק בדיבורים".

מכיון שכך סיפר לו השוטר: "אשתי בכלא בגלל אלפיים דולר שחסרים לי". מיד הוציא החסיד את מלא הסכום, ונתן לו.

שאל השוטר: "איך אחזיר לך טובה על שהצלת את אשתי?"

- "אתה לא צריך להחזיר טובה, שהרי כבר עשית לי טובה גדולה. עם זאת, אני מבקש ממך שאם תראה פעם יהודי בצרה - תעזור לו".

- "ואיך אדע למי צריך לעזור?"

- אם תראה יהודי שרוצה ללכת לישיבה, תעזור לו".

סיים השוטר, ואמר לסטודנט: "כבר עשר שנים אני מחפש יהודי שיגיד לי שהוא מחפש ישיבה, ואתה הראשון שאמרת לי. אני כבר עשר שנים רוצה להחזיר טובה למי שעזר לי, ובגלל זה אני ממש שמח לעזור לך להגיע לישיבה!".

הסטודנט לא האמין למשמע אזניו. הרצון שלו להגיע לישיבה ולעמוד על טיבה, התחזק פי כמה וכמה. הוא נסע לליקווד לבדוק את העניין, ונשאר שם. היום הוא אברך בירושלים, יש לו ב"ה אשה וילדים, משפחה חרדית לתפארת. וממה התחיל הכל? מהלבוש של בן הישיבה, שהלך עם כובע וחליפה בוונצואלה.

"שהיו מצויינים שם..." [מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב']

העם היהודי במצרים לא שינה את מראהו החיצוני ומלבושיו, הוא לא התמזג בעם המצרי אלא היה מיוחד ומצוין לעצמו, ומכוח זה נשמרו ולא נטמאו בטומאת מצרים זכרו להיגאל.

* * *

ר' משה וולפסון הי"ו, בן למשפחת וולפסון הנודעת בנדיבותה לעולם התורה, יצא עם קבוצת משקיעים מארה"ב לסינגפור, מדינה קטנה במזרח הרחוק, במטרה לבדוק ולממש עסקת ענק.

עוד לפני יציאתם, הוכנו חברי המשלחת ע"י איש תיאום מיוחד, על מנת שלא להיתפס בסינגפור כפורעי חוק. וכל זאת מדוע? משום שפושע בסינגפור הוא לא רק מי ששודד או רוצח, אלא גם מי שמשליך נייר ברחוב. העונש על השלכת נייר ברחוב בפעם הראשונה הינו קנס על סך 1000 דולר סינגפורי [כאלפיים ושמונה מאות ש"ח]! ואם חלילה יעז שוב לחזור על מעשיו, יוטל עליו לעבוד כמנקה רחובות במשך שלושה חודשים ללא תמורה.

מיום הנחיתה במדינה, השתתפו חברי הקבוצה, שבראשה עמד ר' משה וולפסון, באין ספור פגישות ודיונים שהתקיימו מרתונית מהבוקר ועד הלילה. בכל יום שחלף הלכה העסקה ונרקמה לפרטי פרטיה.

לקראת היום האחרון, נותר רק לסגור קצוות, ולהיערך לפגישת הסיכום עם המיליונר הגדול ביותר של סינגפור. מדובר היה בפגישה מכרעת, שהיתה עלולה, חלילה, להפיל את העסקה באחת. לפני קיומה, הכינו את חברי המשלחת האמריקנית אודות כללי הטקס המחויבים. בסינגפור, כמו ברוב מדינות המזרח הרחוק, טבועה תרבות עמוקה של טקסים שונים עליהם אסור לדלג, גם כאשר העמית שמולך הוא אמריקני חופשי.

בקומת הכניסה, סמוך לשורת המעליות, פגשו חברי המשלחת את אחד המתאמים המקומיים. הוא ניגש לר' משה וולפסון וביקש ממנו באדיבות - אך בטון שאינו משתמע לשני פנים - להסיר את הכיפה,

"פריט הלבוש הזה", הבהיר המתווך, "עלול להתפרש בצורה לא נכונה; אני לא מבקש ממך לזרוק את הכיפה, רק תשמור עליה בכיס".

"אני נשאר עם הכיפה", קבע ר' משה, "ובעזרת ה' יהיה בסדר".

המתווך נלחץ: "רחמים! רחמים! ההתעקשות שלך עלולה להוריד לטמיון את כל העסקה", ניסה להתחנן על כבודו [ובעיקר על הפסד כספן], "אבקש מכבודו להסיר את הכיפה מראשו, אנחנו מדברים על עסקה גדולה ביותר, למה לתת לדברים קטנים לקלקל אותה?!". ואילו ר' משה מבהיר שוב בקול צלול ובאופן חד משמעי: "את הכיפה איני מסיר!".

פני האנשים שנדחסו למעלית היו חמוצות, אך זו כבר היתה מציאות שלא ניתנת לשינוי.

הקומה בה עצרה המעלית, כולה פאר והדר. כל איש עסקים שנכנס למתחם המיועד, זכה לקבלת פנים חמה מדייל שניצב בפתח וידע לנקוב בשמו. משם הפנו אותם לאולם הפגישות המפואר, בו היתה אמורה להתקיים הפגישה המכרעת. כמאה איש התקבצו סביב שולחן ארוך. הושיבו אותם בסדר מתוכנן, שיצר ביניהם סוג של קבוצות דיון.

בראש השולחן, ניצב כיסא מלכותי השווה עשרות אלפי דולרים, שהוכן עבור המיליונר 'המהולל', שתיכף ייכנס לאולם. הם ציפו בדריכות לכניסתו של האיש, לצורך סגירת עסקת הענק.

בינתיים הפגישה החלה, הצוותים דנו בפרטים הסופיים, ולפתע הושלך הס באולם. כולם התרוממו באחת ביראת כבוד, המיליונר הסינגפורי נכנס פנימה בכל הודו והדרו. הוא התיישב וסימן בידו להמשיך בשיחות.

חלפו כמה דקות, ולפתע המיליונר מרים את ידו ושקט השתרר באולם. הוא פונה לר' משה וולפסון, ולהפתעתו המרובה מבקש ממנו: "תיקח שתיה ותעשה ברכה!".

ר' משה וולפסון היה אחוז תדהמה מהבקשה המפתיעה. הוא מזג לעצמו מים, ובירך בכוונה ובקול: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו". המיליונר לא נותר חייב וענה בקול: "אמן!" במקום לבלוע את המים כמעט בלע מיודענו את הלשון... מה מתרחש כאן? תמה בליבו.

אך המיליונר המשיך להפתיע באומרו: "תגיד לי, היית הבוקר בבית הכנסת?". ר' משה השיב בחיוב, והמיליונר המשיך: "שמת לב כי ישנה עובדה מוזרה, רב בית הכנסת ממוצא אשכנזי, אולם המתפללים משתמשים דווקא בסידור בנוסח ספרדי, ויש עוד כמה אי התאמות בקהילה...".

הפעם המים כבר כמעט נשפכו מידי של מיודענו. המיליונר הבחין בפליאה-רבתי שעל פני כל הנוכחים, וסיפר: "התייתמתי בתור ילד קטן, ויהודי עשיר נדיב לב החליט לאמץ אותי. מעולם לא התגירתי, אך מכיון שגדלתי אצל יהודי, לעיתים הייתי מתלווה אליו לבית הכנסת. מאז ומתמיד אני שומר על חיבתי המיוחדת ליהודים!".

מכאן ואילך, הפגישה התקדמה לטובה, כשבמהלכה המיליונר מכבד את ר' משה ומאיר לו פנים באופן נדיר, עד שנסגרה העסקה הגדולה, לשביעות רצון כל הצדדים.

סיים ר' משה ואמר: "ורק לחשוב על כך שהמתווך חשש שהעשיר יראה אותי עם כיפה... עלינו, כיהודים שומרי תורה ומצוות, מוטל לשמור על יהדותנו מכל משמר - ובל נחשוש שנפסיד מכך. הנה, אני רק הרווחתי...".

[מתוך 'אחת שאלתי']